

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'EDUCACIÓ, FORMACIÓ PROFESSIONAL I ESPORTS

4409 *Reial decret 104/2025, de 18 de febrer, pel qual es crea l'especialitat de trikitixa en els ensenyaments professionals de música i s'estableixen els aspectes bàsics del currículum d'aquesta especialitat.*

La disposició addicional primera del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre, pel qual es fixen els aspectes bàsics del currículum dels ensenyaments professionals de música regulats per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, preveu que la relació d'especialitats instrumentals o vocals que estableix l'article 4 de la norma esmentada es pugui ampliar amb d'altres que, per la seva arrel tradicional o grau d'interès etnogràfic i complexitat del seu repertori, o pel seu valor històric en la cultura musical europea i grau d'implantació en l'àmbit territorial corresponent, així com a causa de les noves demandes d'una societat plural, requereixin el tractament d'especialitat. Així mateix, l'apartat 2 de la disposició esmentada detalla que la creació de noves especialitats l'ha d'adoptar el Govern, a instàncies de les comunitats autònomes o bé per iniciativa pròpia, escoltades les comunitats autònomes, i que l'establiment del currículum de les possibles noves especialitats es regeix pel que estableix l'article 6 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

La Llei orgànica esmentada dedica el capítol VI del títol I als ensenyaments artístics, que tenen com a finalitat proporcionar a l'alumnat una formació artística de qualitat i garantir la qualificació dels futurs professionals, entre d'altres, de la música. En l'article 46.1, la Llei estableix que el currículum dels ensenyaments artístics professionals es defineix pel procediment que estableix l'article 6. D'altra banda, l'article 6.3 especifica que, amb la finalitat d'assegurar una formació comuna i garantir la validesa dels títols corresponents, el Govern, amb la consulta prèvia a les comunitats autònomes, ha de fixar, en relació amb els objectius, les competències, els continguts i els criteris d'avaluació, els aspectes bàsics del currículum, que constitueixen els ensenyaments mínims. A més, l'article 6.4 indica que els ensenyaments mínims que fixa el Govern requereixen el 50 per cent dels horaris escolars per a les comunitats autònomes que tinguin llengua cooficial i el 60 per cent per a les que no la tinguin.

A instàncies de l'Administració educativa de la Comunitat Autònoma del País Basc, aquest Reial decret amplia la relació d'especialitats instrumentals dels ensenyaments professionals de música amb la inclusió de l'especialitat de Trikitixa. La necessitat de crear aquesta especialitat queda patent per la presència d'aquest instrument entre els més representatius de la música autòctona del País Basc. Des de la seva arribada a la comunitat autònoma a mitjan segle XIX, la trikitixa («soinu txikia» o acordió diatònic basc) ha aconseguit un gran arrelament en festes, romeries, homenatges i cercaviles, i ha incorporat música popular com ara valsos, masurques, tangos o boleros. Actualment, la seva inclusió en les agrupacions musicals, tant de caire tradicional com d'estils de la música actual, i la presència de solistes de l'instrument i grups de trikitixa, fa que sigui un instrument molt sol·licitat a les escoles de música del País Basc en les quals s'han desenvolupat diferents metodologies per al seu ensenyament. Tot això evidencia la necessitat d'un reconeixement normatiu que inclogui aquest instrument en el marc de l'ensenyament reglat. Per tant, amb la creació de l'especialitat de Trikitixa s'emprèn la generació d'un espai d'àmbit docent i de recerca que permeti conservar i difondre aquest instrument i els seus repertoris, així com consolidar nous camins estètics per a aquest instrument. Es reconeix d'aquesta manera la trikitixa com un element d'identitat de la

música basca i se'n permet la projecció social i professional, tant dins de l'entorn de l'estètica tradicional com en el dels nous llenguatges sonors.

De conformitat amb el que s'ha exposat, aquest Reial decret amplia la relació d'especialitats instrumentals dels ensenyaments professionals de música amb la inclusió de l'especialitat de Trikitixa i estableix els aspectes bàsics del currículum d'aquesta nova especialitat.

Aquest Reial decret s'adequa als principis de bona regulació que preveu l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. En primer lloc, s'ajusta als principis de necessitat i eficàcia, ja que es tracta d'una norma que persegueix l'interès general, en facilitar l'ampliació de l'oferta dels ensenyaments artístics, i contribueix, a més, a la protecció del patrimoni cultural i al reforç de la cooperació entre les administracions educatives. D'acord amb el principi de proporcionalitat, conté la regulació imprescindible per crear una nova especialitat en els ensenyaments professionals de música i establir els aspectes bàsics del currículum, segons el que preveuen els articles 6 i 46 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, així com la disposició addicional primera del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre. De conformitat amb els principis de seguretat jurídica i eficiència, és coherent amb l'ordenament jurídic i no imposa càrregues administratives innecessàries o accessòries als ciutadans. Compleix també el principi de transparència, ja que identifica clarament el seu propòsit i, durant el procediment d'elaboració de la norma, s'ha permès la participació activa dels potencials destinataris a través del tràmit d'audiència i informació pública. A més, com preveu l'article 129.5 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, s'ha possibilitat l'accés senzill, universal i actualitzat a la normativa en vigor i als documents propis del seu procés d'elaboració.

Aquest Reial decret es dicta a l'empara de les competències que atribueix a l'Estat l'article 149.1.30a de la Constitució espanyola, per regular les condicions d'obtenció, expedició i homologació dels títols acadèmics i professionals i les normes bàsiques per desplegar l'article 27 de la Constitució, a fi de garantir que es compleixin les obligacions dels poders públics en aquesta matèria.

D'acord amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional, en aquest cas és procedent establir l'extensió del caràcter bàsic a una norma reglamentària, ja que, de conformitat amb l'excepcionalitat admesa pel tribunal esmentat, entre d'altres, en les STC 25/1983, de 7 d'abril, 32/1983, de 28 d'abril, i 48/1988, de 22 de març, «resulta complement indispensable en determinats supòsits per assegurar el mínim comú denominador que estableixen les normes legals bàsiques».

En el procés d'elaboració d'aquest Reial decret s'han consultat les comunitats autònomes en el si de la Conferència Sectorial d'Educació, el Consell Escolar de l'Estat i el Consell Superior d'Ensenyament Artístics, i ha emès un informe el Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica.

En virtut d'això, a proposta de la ministra d'Educació, Formació Professional i Esports, d'acord amb el Consell d'Estat, i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 18 de febrer de 2025,

DISPOSO:

Article 1. *Objecte.*

1. Aquest Reial decret té per objecte ampliar les especialitats que preveu l'article 4 del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre, pel qual es fixen els aspectes bàsics del currículum dels ensenyaments professionals de música regulats per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, amb la creació de l'especialitat de Trikitixa en els ensenyaments professionals de música.

2. Així mateix, de conformitat amb el que preveuen els apartats 1 i 2 de l'article 5 del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre, aquest Reial decret estableix els

aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims de la nova especialitat, així com l'horari escolar corresponent als ensenyaments mínims esmentats.

Article 2. *Assignatures que constitueixen el currículum.*

1. Els ensenyaments professionals de música en l'especialitat de Trikitixa s'organitzen en les assignatures següents:

a) Assignatures comunes a totes les especialitats:

- 1r Instrument o veu.
- 2n Llenguatge musical.
- 3r Harmonia.

b) Assignatures pròpies de l'especialitat:

- 1r Conjunt.
- 2n Cor.

2. Les administracions educatives poden incorporar altres assignatures quan desenvolupin el currículum dels ensenyaments professionals d'aquesta especialitat.

3. Les administracions educatives han de determinar els cursos en què s'han d'incloure les assignatures que estableixen els apartats anteriors.

Article 3. *Ensenyaments mínims.*

1. Els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació que constitueixen els ensenyaments mínims corresponents a l'assignatura comuna d'instrument o veu dels ensenyaments professionals per a l'especialitat de Trikitixa són els que inclou l'annex I.

2. Els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació que constitueixen els ensenyaments mínims corresponents a la resta d'assignatures comunes i pròpies de l'especialitat de Trikitixa en els ensenyaments professionals de música són els que inclou per a cada una d'aquestes l'annex I del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre.

Article 4. *Temps lectius mínims.*

L'horari escolar que correspon en tot cas als continguts bàsics dels ensenyaments mínims, de conformitat amb el que disposa l'article 6.4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, és el que estableix l'annex II d'aquest Reial decret.

Article 5. *Titulació.*

L'alumnat que superi els ensenyaments professionals de música en l'especialitat de Trikitixa obté el títol professional de música en aquesta especialitat, tal com estableix l'article 14.1 del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre.

Disposició addicional primera. Aplicació del Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre, pel qual es fixen els aspectes bàsics del currículum dels ensenyaments professionals de música regulats per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Els ensenyaments professionals de música de l'especialitat de Trikitixa es regeixen pel que estableix aquest Reial decret, així com pel que disposa el Reial decret 1577/2006, de 22 de desembre.

Disposició addicional segona. No increment de la despesa de personal.

De l'aprovació d'aquest Reial decret no es pot derivar, en cap cas, un increment de la despesa de personal.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara de l'article 149.1.30a de la Constitució espanyola, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre la regulació de les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals i les normes bàsiques per al desplegament de l'article 27 de la Constitució, a fi de garantir el compliment de les obligacions dels poders públics en aquesta matèria.

Disposició final segona. *Habilitació per al desplegament i l'execució.*

Es faculta la persona titular del Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports per dictar, en l'àmbit de les seves competències, totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'execució del que disposa aquest Reial decret.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor al cap de vint dies de la publicació al «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 18 de febrer de 2025.

FELIPE R.

La ministra d'Educació, Formació Professional i Esports,
MARÍA DEL PILAR ALEGRÍA CONTINENTE

ANNEX I

Aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims corresponents a l'assignatura comuna d'instrument o veu dels ensenyaments professionals de música de l'especialitat de Trikitixa

Introducció

L'assignatura de trikitixa s'orienta al domini tècnic i estètic progressiu de l'instrument, tant individualment com grupalment, així com a conèixer-ne la història com a part important de la cultura basca.

En relació amb la tècnica, l'alumnat perfecciona les seves capacitats en la interpretació per aconseguir la màxima qualitat sonora, utilitza els efectes característics de l'instrument i adquireix, a més, habilitats d'improvisació. Per a això, desenvolupa la velocitat i l'agilitat en la digitació i el control de la manxa, coordinant les dues mans.

En l'àmbit del domini sonor i expressiu de l'instrument, l'alumnat adquireix l'autonomia necessària que li permet solucionar qüestions relacionades amb la interpretació i cercar les possibilitats sonores i expressives de l'instrument mitjançant l'escolta activa i l'experimentació.

En relació amb el repertori, adquireix de forma gradual el coneixement dels diversos estils i formes tradicionals de la música basca i altres tendències relacionades amb aquesta, a través de les obres d'estils i èpoques diferents. Així mateix, per acompanyar el repertori propi de l'instrument, l'alumnat estudia el pandero i altres instruments de percussió afins a la trikitixa.

Objectius

Els ensenyaments de trikitixa dels ensenyaments professionals de música tenen com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

- a) Desenvolupar en conjunt la tècnica i les possibilitats sonores i expressives de l'instrument, així com assolir i demostrar la sensibilitat auditiva necessària per perfeccionar gradualment la qualitat sonora.
- b) Aconseguir l'autonomia necessària en la utilització dels coneixements tècnics i musicals per solucionar qüestions relacionades amb la interpretació: digitació, manxa, tonalitat, transposició, etc.
- c) Interpretar un repertori propi amb la dificultat adequada a les exigències del nivell, que permeti assolir el domini dels principals estils i estètiques.
- d) Desenvolupar la capacitat de lectura a primera vista i de tocar d'oïda per interpretar de manera adequada el repertori de l'instrument.
- e) Conèixer la història de la trikitixa, les seves etapes i els compositors per entendre'n l'evolució i l'essència.
- f) Valorar la música tradicional com a part del patrimoni històric i cultural i reconèixer la importància del treball de recerca per interpretar adequadament la història de l'instrument.
- g) Adquirir i aplicar progressivament eines i competències per al desenvolupament de la memòria musical.
- h) Aplicar amb autonomia els coneixements adquirits per fer improvisacions d'acord amb els criteris estilístics propis de l'instrument, amb la finalitat de desenvolupar el pensament creatiu i ser capaç de crear obres musicals adaptades al seu nivell.
- i) Interpretar música de conjunt, especialment en formacions pròpies de l'instrument per adaptar-se i desenvolupar la interdependència en diferents tipus de grups musicals.
- j) Considerar la veu com a recurs musical, tenint en compte les seves característiques i possibilitats (tessitura, timbre...) per utilitzar-la en el registre adequat a la situació interpretativa amb l'instrument.
- k) Conèixer i utilitzar els instruments de percussió afins a la trikitixa, amb especial consideració a l'estudi del pandero, per acompanyar el repertori propi de l'instrument.

Continguts

Desenvolupament del perfeccionament tecnicointerpretatiu. Desenvolupament de la velocitat i agilitat dels dits. Control de la manxa. Coordinació de les dues mans. Utilització de la vàlvula d'aire. Postura i col·locació de l'instrument per tocar tant dret com assegut. Aplicació progressiva de l'autonomia en l'elecció de digitació, moviment de la manxa i ritme. Transposició. Desenvolupament de la capacitat de reproduir cançons d'oïda. Tècniques i hàbits d'estudi. Tonalitats habituals de la trikitixa (IM, Ilm, IVM, bVIIM). Història de la trikitixa. Context social, polític i cultural i evolució i característiques principals de l'instrument. Acordió diatònic: evolució històrica, usos socials i distribució al món. Repertori de trikitixa d'èpoques i estils diferents. Cobles: forma i valor literari. Danses: coneixement de ritmes i coreografies. Formes de transmissió orals i escrites. Pandero i instruments afins de percussió. Escolta activa. Pràctica d'interpretació amb públic en el context de la cultura tradicional. Estudi fonogràfic i bibliogràfic de la trikitixa, música tradicional basca i altres tendències relacionades. Entrenament permanent i progressiu de la memòria musical. Lectura a primera vista. Improvisació. Escalles, acords, arpegis. Segones veus. Variacions melòdiques. Acompanyaments. Pràctica en grup. Coneixement del timbre i la tessitura propis de la veu i adaptació a la trikitixa. Organologia, construcció i manteniment.

Criteris d'avaluació

1. Demostrar coneixement de les possibilitats sonores i expressives de l'instrument i una capacitat auditiva adequada per a una interpretació de qualitat.

Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el coneixement de les característiques i del funcionament mecànic de l'instrument i la utilització de les seves possibilitats, així com la capacitat per cercar la millora de la qualitat del so instrumental mitjançant l'escolta activa i l'experimentació.

2. Demostrar capacitat per abordar l'estudi i la interpretació de les obres del repertori, i solucionar autònomament dificultats generades dins del mateix estudi.

Amb aquest criteri es pretén avaluar l'autonomia de l'alumnat i la seva competència per emprendre l'estudi individualitzat, l'autocrítica i la resolució dels problemes que se li plantegin durant el seu treball.

3. Demostrar l'autonomia necessària per abordar la interpretació i improvisació dins dels marges de flexibilitat que permeti l'estil i la tradició.

Amb aquest criteri es pretén avaluar l'autonomia de l'alumnat i la seva competència per aplicar els coneixements tècnics i estilístics en la interpretació i improvisació.

4. Llegir amb solvència partitures d'obres musicals no treballades amb anterioritat.

Aquest criteri avalua la competència progressiva que adquireixi l'alumnat en la lectura a primera vista.

5. Demostrar coneixements de la història i de les característiques principals de la trikitixa com a instrument.

Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el coneixement de l'evolució de la història de la trikitixa, així com l'assimilació de les seves característiques principals.

6. Elaborar i desenvolupar petits estudis sobre la trikitixa i la música tradicional.

Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat investigadora de l'alumnat, així com valorar-ne la implicació en el manteniment del patrimoni de la cultura tradicional del seu ambient més pròxim.

7. Interpretar de memòria el repertori treballat.

Mitjançant aquest criteri es valora el domini i la comprensió que l'alumnat té de les obres, així com la capacitat de concentració sobre el resultat sonor d'aquestes.

8. Executar amb solvència, relaxació i qualitat sonora un repertori propi de l'especialitat, tenint en compte els aspectes tècnics i musicals de la interpretació d'acord amb els criteris expressius o estilístics propis de la trikitixa.

Amb aquest criteri es pretén avaluar l'assimilació de les característiques estilístiques i el domini del funcionament mecànic de l'instrument i la utilització de les seves possibilitats, en un repertori que representi els seus principals estils i èpoques, formes musicals i compositors.

9. Tocar en públic un programa compost d'obres de diferents èpoques i estils adequat al seu nivell, i demostrar capacitat comunicativa i qualitat artística.

Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar la capacitat d'autocontrol i el grau de maduresa de la personalitat artística de l'alumnat. Es tracta d'avaluar el coneixement que l'alumnat té del repertori de l'especialitat i de les seves obres més representatives, així com el grau de sensibilitat i imaginació per aplicar els criteris estètics corresponents.

10. Demostrar coneixement auditiu i d'adaptació respecte a les possibilitats de l'instrument i la pròpia veu.

Amb aquest criteri es pretén avaluar l'autonomia per adaptar-se a l'instrument i a les característiques de la veu en un repertori de trikitixa.

11. Demostrar habilitat en l'ús del pandero i altres instruments afins per acompanyar el repertori de la trikitixa.

Mitjançant aquest criteri es vol avaluar la capacitat per utilitzar el pandero i altres instruments afins com a instruments d'acompanyament adaptant-se a l'estil i la precisió rítmica característica de la música de trikitixa.

ANNEX II

Horari escolar mínim de l'especialitat de Trikitixa dels ensenyaments professionals de música

Assignatura	Nombre de cursos	Total hores
Instrument o veu.	6	180
Llenguatge musical.	2	120
Harmonia.	2	120
Cor/Conjunt ⁽¹⁾ .	6	300

⁽¹⁾ Els alumnes i les alumnes han de fer com a mínim, durant els sis cursos que componen els ensenyaments professionals de música, 300 hores en el conjunt de les agrupacions especificades. L'assignatura de cor s'ha de cursar en un mínim de dos cursos acadèmics.